

Moduł 4: Przyszłość europejskiego modelu społecznego

Jak widzimy, gospodarki narodowe państw europejskich czekają ogromne wyzwania. Związane są one z globalizacją, to znaczy rozprzestrzenianiem się gospodarki wolnorynkowej na całym świecie. Towary, kapitał, pomysły i informacje przemieszczają się bardzo szybko ponad granicami państw, są powszechnie dostępne i w ten sposób tworzą globalną konkurencję. Dla przedsiębiorstwa we Francji już nie tylko to ma znaczenie, co oferują inne firmy w kraju, albo te po drugiej stronie Renu. Takie przedsiębiorstwo musi też być zorientowane co i w jakiej cenie produkowane jest w Chinach, Stanach Zjednoczonych i Indiach. Kto chce pozostać konkurencyjny musi zmierzyć się z tygrysem i nauczyć się na nim jeździć. Komu nie udało się ujechać tygrysa, zostanie porażony. To porównanie, choć bardzo trywialne, dobrze opisuje powyższy problem.

Z drugiej strony nasze warunki życia zmieniają się z powodów niezależnych od globalizacji. Liczba obywateli starszych rośnie i społeczeństwo starzeje się. Wydawałoby się, że jest to pozytywne zjawisko, bo oznacza, że żyjemy dłużej. Ale ma ono też i inne skutki: wzrastające wydatki na służbę zdrowia i dłuższy okres wypłacania emerytur. Jednocześnie, co nie jest już tak pozytywne, liczba urodzonych dzieci maleje. W ostatnich latach wiele osób zdecydowało się na zakładanie mniejszych rodzin a wiele w ogóle zrezygnowało z wychowywania dzieci. Nie tylko sugeruje to możliwość utraty radości i sensu życia, ale też sygnalizuje ogromny problem gospodarczy. Coraz bardziej malejąca liczba młodych ludzi musi utrzymywać rosnącą liczbę osób starszych.

W następujących latach nasz dobrobyt będzie zależał od tego, czy uda nam się stawić czoła tym wyzwaniom. Wszyscy są świadomi tego faktu. Ale jak to zrobić? Jakie jest najlepsze rozwiązanie? Co Unia Europejska może w tej sprawie zrobić? Tymimi problemami zajmujemy się w poniższym module.

1. Punkt widzenia Komisji Europejskiej

Globalizacja w Europie

Przeczytajcie poniższy tekst i przedyskutujcie go za pomocą zaproponowanych stwierdzeń i opinii.

Tekst ten pochodzi z 2005 r. i dotyczy Unii Europejskiej liczącej 25 członków.

Niemniej jednak po akcesji Rumunii i Bułgarii pozostaje on nadal aktualny.

„[...] Działając w pojedynkę, Państwa Członkowskie mają mały wpływ na kształtowanie międzynarodowej reakcji na globalizację. Natomiast Europa – 25 państw wyznających wspólne wartości oraz posiadających silne, działające wspólnie instytucje – ma rzeczywistą szansę kształtowania globalizacji w dziedzinach takich jak handel, międzynarodowe zasady pracy lub rozwiązywanie zagrożeń dla globalnego zdrowia lub bezpieczeństwa. Europa ma wiele do zaoferowania – jest ona największym na świecie blokiem handlowym, najważniejszą ofiarodawcą pomocy mającym rzeczywisty wpływ w dziedzinie sprawiedliwości społecznej i praw człowieka na całym świecie oraz głównym wnioskodawcą wielostronnych rozwiązań w dziedzinie środowiska naturalnego oraz innych wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem. Żaden inny kraj ani region nie posiada tak ogromnych elementów przewagi. Unia oferuje niezbędny poziom pośredni – między działaniami krajowymi a zasadami międzynarodowymi. Jest przykładem pomyślanej „globalizacji” na skalę regionalną. Daje ona odpowiednią przestrzeń dla skutecznych systemów prawnych i solidarności, w której korzyści z integracji regionalnej dają większą szansę na odniesienie korzyści z globalizacji. Nasz wspólny rynek obejmujący 450 mln osób oferuje nowe możliwości wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i inwestowania, natomiast prowadzenie polityk towarzyszących oznacza, że możemy pomóc Państwom Członkowskim w bezpiecznym przejściu przez nadchodzące zmiany. [...]”

KOMUNIKAT KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, KOMITETU EKONOMICZNO - SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW, „Europejskie wartości w zglobalizowanym świecie”, Dokument Komisji przygotowany na październikowe spotkanie szefów rządów i państw, COM (2005) 525 końcowy, Bruksela 20.10.2005. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0525:FIN:PL:PDF>, Stan z dnia: 30.04.07

Stwierdzenie:

Komisja Europejska uważa, że Unia oferuje najlepszą ochronę przed negatywnymi skutkami globalizacji.

Opinie:

- Tak tylko twierdzą unijni biurokraci, którzy martwią się jedynie o swoje stanowiska.
- W procesie globalizacji członkowie UE są wobec siebie konkurentami, a nie partnerami. Dlatego to stwierdzenie jest błędne.
- Tak, zgadza się. Tylko poprzez wspólne działanie możemy wpływać na proces globalizacji.
- Zachowanie członków UE nie ma najmniejszego znaczenia. O globalizacji decydują Chiny, Indie i Stany Zjednoczone.
- Inne:.....

2. Punkt widzenia Parlamentu Europejskiego.

Przeczytajcie poniższy tekst i odpowiedzcie na pytania.

Parlament Europejski ma bardzo specyficzny sposób pisania dokumentów. Przy opracowywaniu konkretnej uchwały najpierw wyliczane są powody, dlaczego w ogóle zdecydowano się na daną kwestię. Stąd te teatralne sformułowania, np.: „Parlament Europejski podkreśla”, „zwraca szczególną uwagę na...”, „ma pełną wiadomość o...” itp.

„Parlament Europejski,
[...]

Reforma europejskiego modelu socjalnego

1. podkreśla konieczność zachowania i rozwoju wartości kojarzonych z europejskim modelem socjalnym: równości, solidarności, indywidualnych praw i obowiązków, niedyskryminacji i redystrybucji przy dostępie wszystkich obywateli do wysokiej jakości świadczeń socjalnych, oraz już osiągniętych wysokich standardów społecznych;
  2. podkreśla, że jedynie UE oparta na spójności gospodarczej i społecznej, broniąca swoich wspólnych wartości może być dostatecznie silna, aby chronić swoje interesy;
  3. wyraża przekonanie, że nie ma innego wyboru poza szybkim zreformowaniem systemów gospodarczych i społecznych tam, gdzie nie spełniają one kryteriów wydajności i społecznie zrównoważonego rozwoju i gdzie nie mogą sprostać wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi, globalizacją i rewolucją informatyczną;
  4. wyraża głębokie rozczarowanie z powodu obecnego wskaźnika wzrostu w UE, przy którym wszelkie reformy strukturalne stają się niezwykle trudne;
  5. ma świadomość szeroko rozpowszechnionego wśród obywateli UE zaniepokojenia dotyczącego bezrobocia, zwłaszcza wśród ludzi młodych, wykluczenia, ubóstwa, niepewności na rynku pracy i ewentualnego załamania się systemów zabezpieczenia społecznego;
  6. wyraża przekonanie, że tam, gdzie zmiany demograficzne i bezrobocie dotyczą szczególnie niektóre grupy, Unia Europejska musi dążyć do zagwarantowania równego dostępu do wysokiej jakości miejsc pracy;
  7. uważa, że potrzeba odnowienia zobowiązań UE dotyczących "społecznej Europy" ma kluczowe znaczenie dla przywrócenia zaufania obywateli do projektu UE, który zapewnia miejsca pracy, wzrost i dobrobyt;
  8. ma pełną świadomość, że zatrudnienie i polityka społeczna pozostają w dużym stopniu w gestii władz krajowych, ale podkreśla, że UE także dysponuje kompetencjami w tej dziedzinie, określonymi w traktatach, oraz że istnieje potrzeba stworzenia przez UE wzmocnionych ram gospodarczych i społecznych, tak aby umożliwić państwom członkowskim wdrożenie reform koniecznych na szczeblu krajowym, zgodnie z ich sytuacją gospodarczą, społeczną i polityczną;
- [...]"

Teksty przyjęte przez Parlament. Środa, 6 września 2006 r. – Strasburg. Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie europejskiego modelu społecznego dla przyszłości (2005/2248 (INI)).
www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0340+0+DOC+XML+V0//PL

- a) Co jest główną tezą tej uchwały?
- b) Na jakie problemy związane z ogólnoeuropejską polityką społeczną zwraca uwagę Parlament Europejski?
- c) Jak brzmi główne przesłanie Parlamentu Europejskiego?
- d) Czy zgadzacie się z tezą Parlamentu Europejskiego? Dlaczego tak, dlaczego nie?

3. Flexicurity – cudowny lek?

Przeczytajcie poni szy tekst i odpowiedzcie na pytania.

Informacja prasowa: Flexicurity
Elastyczność poprzez bezpieczeństwo
Prezydencja austriacka (01.01 – 30.06.2006)

Flexicurity i europejski model społeczny

Globalizacja, przyspieszony postęp techniczny i przemiany demograficzne stanowią ogromne wyzwanie dla europejskich gospodarek narodowych. Te nowe czynniki wpływają również na zmianę stosunku do pracy. Przedsiębiorstwa muszą cały czas szukać nowych rynków zbytu. Rosną też wymagania co do dopasowywania technik produkcyjnych i form organizacji pracy. Oznacza to również, że i od pracowników oczekuje się większej gotowości i zdolności dostosowywania się do nowych warunków pracy. Umiejętność uczenia się przez całe życie i mobilność powoli stają się podstawą sukcesu zawodowego. Jednocześnie da się zauważyć, że w ramach postępującego procesu specjalizacji oczekiwania w stosunku do płac i kwalifikacji pracowników stale rosną. Równolegle do tych trendów wykształciła się w Europie świadomość istnienia wspólnego „europejskiego modelu społecznego”, który można zcharakteryzować poprzez:

- Powszechną zgodę w odniesieniu do społecznej spójności i solidarności oraz do zwalczania biedy i dyskryminacji;
- Zapewnienie powszechnego dostępu do systemu zdrowotnego i edukacyjnego;
- Zagwarantowanie szerokiego zabezpieczenia socjalnego;
- Istotną rolę publicznego sektora w zapewnieniu niezbędnej infrastruktury.

Potrzeba socjalnego zabezpieczenia jest zasadniczo mocno zakorzeniona w Europie i w związku z tym jest stałą częścią wszystkich projektów zmian. Propozycje „flexicurity – elastyczność poprzez bezpieczeństwo” są odpowiedzią na pytanie, jak jednocześnie pogodzić ze sobą utrzymanie europejskiej konkurencyjności z jednej, z zabezpieczeniem europejskiego modelu społecznego z drugiej strony. Oba te punkty warunkują się nawzajem. Elementy modelu społecznego są jednocześnie decydującym produktywnym faktorem utrzymującym konkurencyjność. Bezpieczeństwo socjalne w Europie może i musi być postrzegane jako nasz istotny argument w konkurencji ze Stanami Zjednoczonymi i Azją.

Koncepcja flexicurity – elastyczność poprzez bezpieczeństwo

- Mianem „flexicurity” określa się kombinację pomiędzy elastycznym rynkiem pracy a wysokim poziomem zabezpieczeń socjalnych
- Te dwa elementy, elastyczność i pewność zatrudnienia powinny znaleźć się w stanie równowagi
- Tylko wtedy, kiedy pracownikom zapewni się wysokie zabezpieczenie socjalne, można od nich oczekiwać wysokiej elastyczności.

Ta świadomie ogólnie sformułowana definicja odnosi się do szerokiej gamy środków, które objęte wspólną nazwą „flexicurity” zasadniczo powinny być postrzegane nierozłącznie:

- Warunki pracy określone umową
- Zabezpieczenie na wypadek utraty pracy, ew. gwarancja zatrudnienia przy

- powrocie do pracy
- Zasiłki na okres bezrobocia
- Zabezpieczenie w przypadku choroby, wypadku przy pracy, podeszłego wieku, itp.
- Środki aktywnej polityki zatrudnienia, kształcenie i doskonalenie zawodowe
- Taryfowe systemy uzgadniania stawek

Przykłady wykorzystywania środków „flexicurity” w austriackim prawie pracowniczym. Dzięki zakładowej składce emerytalnej pracownika, obowiązującej od 1 lipca 2002 r. podniesiono mobilność pracowników i umożliwiono im zaoszczędzenie dodatkowej emerytury. W starym systemie w przypadku utraty, lub zmiany miejsca pracy wiele roszczeń przepadało. Nie więcej niż 20% wszystkich pracowników otrzymywało jakiegokolwiek odprawy. Dzięki nowym regulacjom każdy pracownik może przenieść swój „worek zabezpieczeń” od jednego do drugiego pracodawcy. To jest właśnie elastyczność przez bezpieczeństwo!

Każdy pracownik może też, w ramach doskonalenia zawodowego, uzgodnić z pracodawcą urlop celem kształcenia, trwający od trzech miesięcy do jednego roku. Podstawowym warunkiem jest ponad trzyletnie zatrudnienie w danym miejscu pracy. Wprawdzie w okresie doksztalcania wynagrodzenie nie jest wypłacane, ale pracownik otrzymuje finansowe wsparcie z ubezpieczenia pracowniczego w wysokości zasiłku na dzieci. Bez finansowego wsparcia można również uzyskać tzw. „sabbaticals” – bezpłatne przerwy w pracy.

Umowa kolektywna pozwala z kolei na wieloletnie łączne zliczanie ponadnormowego czasu pracy, kiedy wyrównanie czasowe realizowane jest w ramach kilkutygodniowych powiązanych ze sobą okresów. W ramach takiej umowy możliwa jest następująca sytuacja: 2,5 roku pracy w wymiarze 48 godzin tygodniowo, 6 miesięcy wolnego.

Elastyczność w powiązaniu z bezpieczeństwem realizowana jest w Austrii również w przypadku emerytur pracowniczych. Na wniosek pracodawcy zakładowa składka emerytalna może być przeniesiona wraz ze zmianą miejsca pracy do kasy nowego zatrudniającego i to niezależnie od tego, czy znajduje się on w kraju, czy za granicą.

Również i nowe regulacje dotyczące zatrudnienia (rodziców) w niepełnym wymiarze czasu pracy mają na celu ułatwienie pracownikom godzenie życia zawodowego z rodzinnym. I tak w przedsiębiorstwach zatrudniających więcej niż 20 osób, pracownik ma prawo do niepełnego etatu do momentu przekroczenia przez dziecko siódmego roku życia (ewentualnie rozpoczęcia nauki w terminie późniejszym) pod warunkiem, że stosunek zawodowy w momencie przejścia na niepełny etat trwał przynajmniej trzy lata. Do czterech tygodni po tym, jak dziecko skończy czwarty rok życia obowiązuje specjalna ochrona przed zwolnieniem lub wypowiedzeniem. Dodatkowo, do czterech tygodni po zakończeniu pracy w niepełnym wymiarze związanym z wychowywaniem dzieci obowiązuje tzw. motywowana ochrona przed zwolnieniem.

Aby umożliwić opiekę nad umierającymi krewnymi albo ciężko chorymi dziećmi bez obawy o utratę miejsca pracy wprowadzono 1 lipca 2002 r. karencję rodzinnej opieki. Pracownik może albo zredukować godzinowy wymiar swojej pracy, albo czasowo całkowicie zrezygnować z pracy. W tym czasie objęty jest on pełnym ubezpieczeniem zdrowotnym i emerytalnym oraz ochroną uniemożliwiającą zwolnienie go.

Wiele praw i uchwał podjętych w ostatnim czasie na arenie europejskiej odzwierciedla w swojej treści pomysł „flexicurity”. Przede wszystkim są to

inicjatywy odwołujące się do partnera socjalnego, jak np. dyrektywy dotyczące pracy w niepełnym wymiarze godzin i umowy o ograniczonym stosunku pracy. Dyrektywy te stwarzają takim pracownikom identyczne zabezpieczenie prawne jak tym zatrudnionym w pełnym i nieograniczonym wymiarze godzin. Podobnie dyrektywa dotycząca urlopu rodzicielskiego przyczynia się do polepszenia tej społecznie istotnej kwestii, pogodzenia życia rodzinnego i zawodowego.

Źródło: http://www.eu2006.at/de/News/Background_Information/2001bartensteinbeso2.html, ostatnia aktualizacja czerwiec 2006 r., stan z dnia 12.04.2007, tłumaczenie z j. niemieckiego

- a) Przed jakimi wyzwaniami musz stan europejskie gospodarki?
Co oznacza określenie „flexicurity“ i co si na nie składa (równie w sensie dosłownym)?
- b) Jak zasad „flexicurity“ mo na wykorzysta w praktyce? Jakie przykłady zostały podane w tek cie?
- c) Czy s dzicie, e zasada „flexicurity” jest sensown odpowiedzi na nowe wyzwania? Dlaczego tak, dlaczego nie?

4. Stawki minimalne

Ważny ogólnoniemiecki dziennik Frankfurter Allgemeine Zeitung opublikował 6 marca 2007 r. artykuł na temat stawek minimalnych.

Temat ten jest obecnie gorąco dyskutowany w Niemczech, w których jak na razie stawki minimalne nie istnieją. Oznacza to, że wysokość stawki może być dowolnie regulowana przez pracodawcę i pracownika. Jeśli na drodze porozumienia pomiędzy zrzeszeniami pracodawców a związkami zawodowymi uzgadniane są stawki taryfowe, to obowiązują one dla wszystkich przedsiębiorstw w danej branży, o ile należą one do zrzeszenia pracodawców. Kto nie jest członkiem związku, a coraz więcej firm się na to decyduje, ten nie jest też związany ustaleniami płacowymi. W tym właśnie miejscu ma pojawić się stawka minimalna.

Przeczytajcie poniższy fragment artykułu i przedyskutujcie zamieszczone pod nim zagadnienia.

Stawka minimalna – „na samym dole”

Lisa Nienhaus i Wiebke Schröder, Paderborn

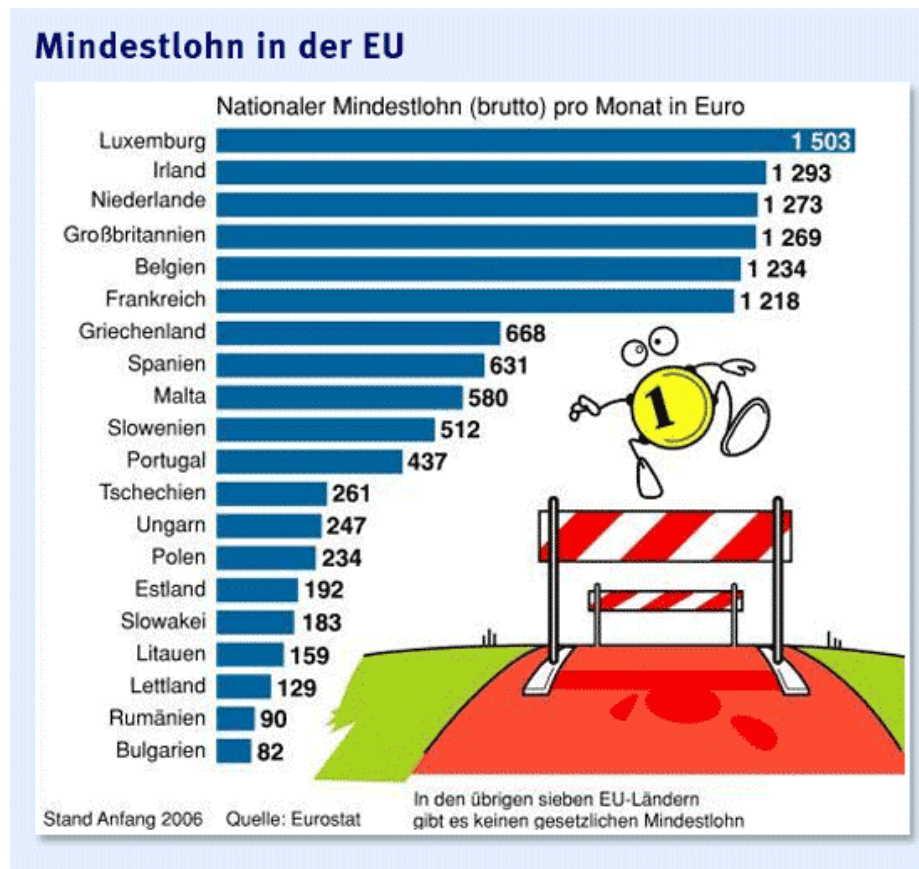
6 marca 2007 r.

Gdyby istniała stawka minimalna w wysokości 7,50 euro za godzinę, tak jak sobie tego życzą związki zawodowe, Ahmed Fallah być może nie zostałby zwolniony. Ten rzeźnik z Sierra Leone, mieszkający w Niemczech od 13 lat, przepracował pięć z nich przy taśmie firmy Westfleisch z Paderborn. Fallah dzielił półtusze wieprzowe na kotlety, szynki, boczki i to w akordzie, najszybciej jak się da, za 7,20 euro za godzinę. Niezależnie od ciągle zmieniających się podwykonawców zarabiał w miesiącu 1528 euro, zawsze przy tej samej taśmie i pracy. Po odliczeniu podatków, opłat socjalnych i innych kosztów, które firma pobierała od niego za materiały i ubranie robocze i jego czyszczenie, zostawało mniej więcej 1100 euro do podziału pomiędzy niego, jego żonę i trójkę dzieci. Żeby związać koniec z końcem Fallah w weekendy chodził sprzątać do Burger Kinga. Zasiłek dla bezrobotnych Hartz IV byłby większy, ale: „miałem nadzieję, że wszystko jakoś ruszy do przodu.”

Ale było tylko gorzej. Podwykonawca, który zawarł umowę z firmą Westfleisch zwolnił Fallaha i ponad 20 innych pracowników a w zamian zatrudnił Rumunów. Nikt nie wie, ile oni tak naprawdę zarabiają. Nikt z nich też nie chce rozmawiać z przedstawicielem rady pracowniczej firmy Westfleisch, Michaeliem Pipperem, który chce pomóc Fallahowi. Mówi się o 4,50 euro za godzinę, albo o 1000 euro brutto miesięcznie. „Stawki ustalono w Czechach” uważa Pipper. „Tam znajduje się firma pośrednicząca, która sprowadziła Rumunów. Ahmed Fallah mówi: „Za 1000 euro brutto nie można w Niemczech żyć, przynajmniej nie, jeśli chce się tutaj zostać.

...”

W wielu europejskich krajach istnieją stawki minimalne, o czym można dowiedzieć się z poniższego wykresu pochodzącego również z tego samego artykułu.

Grupa europejskich obywateli omawia kwestię stawki minimalnej w UE. Padają przy tym różne opinie. Sami posłuchajcie:

Markus: Stawka minimalna blokuje wolny przepływ osób w Europie. Jeśli ludzie są gotowi pracować za małe pieniądze, to trzeba dać im tę szansę. Jest to szczególnie ważne dla obywateli nowych członków UE, ale również i dla ludzi młodych.

Lena: Zupełna bzdura. Stawka minimalna stwarza równe szanse i jest dobra dla imigrantów z innych krajów, bo przeciwdziała wyzyskowi.

Violetta: Moim zdaniem państwo nie powinno za bardzo ingerować w gospodarkę. Jeśli dla kogoś stawka jest za niska, to nie musi danej pracy wykonywać.

Pierre: Stawka minimalna jest dobra, bo gwarantuje ludziom, że będą mogli wyżyć z zarobionych pieniędzy. Jest wręcz nie do pominięcia, że ten, kto haruje cały dzień musi ubiegać się o zapomogę socjalną.

Weronika: A przecie... Wprowadzenie stawki minimalnej doprowadzi jedynie do zwiększenia ilości przypadków pracy nielegalnej. A wtedy pracownicy nie będą mieli żadnej ochrony prawnej czy socjalnej a państwo nie otrzyma podatków i innych opłat. Nikomu więc to nie pomoże.

Jaroslav: Stawka minimalna wprowadza element przejrzystości rynku i równość szans pomiędzy przedsiębiorstwami. Firma, która najgorzej traktuje pracowników, nie osiągnie wysokich obrotów. To ma przecie sens.

Z jakim stwierdzeniem zgadzacie si ? Kto Waszym zdaniem, ma najmniej racji?

„W ostatnich 50 latach Europa osiągnęła bardzo wiele. Żyjemy w pokoju. Państwa Unii Europejskiej zbudowane są na fundamencie demokracji, ochrony socjalnej, wolności i dobrobytu. Ale Europa musi też stawić czoła wielkim wyzwaniom.

Szczególnie globalizacja odciska swój znak na rynku towarowym i kapitałowym a tym samym na systemie zabezpieczeń społecznych. Również i przemiany demograficzne – rosnąca długość życia przy jednoczesnej spadającej liczbie urodzeń – wpływają na Europę. Abyśmy w przyszłości nadal mogli żyć tak, jak się przyzwyczailiśmy, musimy znaleźć wspólne europejskie odpowiedzi.

Jeśli w ciągu najbliższych dziesięciu lat nie uda nam się z tej nad wyraz pomyślnej europejskiej konstrukcji gospodarczej uczynić równie pomyślną konstrukcją polityczno-społeczną, włącznie ze zwalczaniem masowego bezrobocia, to Unia Europejska straci rację bytu.

[...]

Jeśli nie chcemy, żeby Europa została w tyle, to musimy ponownie zachwyć europejskich pracowników Unią Europejską.

[...]

Jeśli nie podążymy dalej drogą integracji politycznej i nie pogłębimy Unii Europejskiej, to wrócimy do strefy wolnego handlu.

Ale strefa wolnego handlu jest zbyt prostą koncepcją dla tak szczególnie skomplikowanego kontynentu jakim jest Europa. Unia Europejska musi być postrzegana politycznie a nie jedynie gospodarczo.

Sam rynek nie stwarza poczucia solidarności: ani solidarności pomiędzy ludźmi, ani solidarności pomiędzy narodami. A solidarność pomiędzy europejskimi narodami to jest właśnie to, czego potrzebujemy.”

Cytaty z przemowy laureata Nagrody Karola Wielkiego, Jean-Claude’a Junckera (premier Luksemburga) z dnia 25 maja 2006 r. [tłumaczenie z j. niemieckiego]

<http://www.karlspreis.de/index.php?id=13&doc=48&r=5>, stan z dnia: 24.04.07

Objaśnienia dla nauczycieli:

Dwa pierwsze zadania odnoszą się do oficjalnych tekstów dotyczących przyszłości europejskiego modelu społecznego i mają na celu uzmysłowić uczniom, że wszystkie instytucje europejskie są świadome wyzwania z nim związanych. Zadanie trzecie i czwarte odnosi się do konkretnych pomysłów. Zamierzenia UE powinny przy tym wydać się uczniom bardziej zrozumiałe.

Do punktu 1: poniżej zaprezentowano większy fragment omawianego dokumentu Komisji Europejskiej.

KOMUNIKAT KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, KOMITETU EKONOMICZNO - SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

„Europejskie wartości w zglobalizowanym świecie”, Dokument Komisji przygotowany na październikowe spotkanie szefów rządów i państw

Bruksela, 20.10.2005

„Działając w pojedynkę, Państwa Członkowskie mają mały wpływ na kształtowanie międzynarodowej reakcji na globalizację. Natomiast Europa – 25 państw wyznających wspólne wartości oraz posiadających silne, działające wspólnie instytucje – ma rzeczywistą szansę kształtowania globalizacji w dziedzinach takich jak handel, międzynarodowe zasady pracy lub rozwiązywanie zagrożeń dla globalnego zdrowia lub bezpieczeństwa. Europa ma wiele do zaoferowania – jest ona największym na świecie blokiem handlowym, najważniejszym ofiarodawcą pomocy mającym rzeczywisty wpływ w dziedzinie sprawiedliwości społecznej i praw człowieka na całym świecie oraz głównym wnioskodawcą wielostronnych rozwiązań w dziedzinie środowiska naturalnego oraz innych wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem. Żaden inny kraj ani region nie posiada tak ogromnych elementów przewagi.

Unia oferuje niezbędny poziom pośredni – między działaniami krajowymi a zasadami międzynarodowymi. Jest przykładem pomyślanej „globalizacji” na skalę regionalną. Daje ona odpowiednią przestrzeń dla skutecznych systemów prawnych i solidarności, w której korzyści z integracji regionalnej dają większą szansę na odniesienie korzyści z globalizacji. Nasz wspólny rynek obejmujący 450 mln osób oferuje nowe możliwości wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i inwestowania, natomiast prowadzenie polityk towarzyszących oznacza, że możemy pomóc Państwom Członkowskim w bezpiecznym przejściu przez nadchodzące zmiany.

Rozszerzenie wzmacnia skuteczność naszych działań międzynarodowych, a także działa na korzyść większej – nie węższej – integracji w ramach Unii. Jest ono najważniejszym wkładem w rozwój gospodarek państw przystępujących, otworzyło ono nowe horyzonty dla możliwości wzrostu gospodarczego, inwestycji i zatrudnienia.

Ponadto Unia Europejska dysponuje wyjątkowym zestawem instrumentów.

– **Prawodawstwo**, zarówno umożliwiające powodowanie zmian gospodarczych, na przykład przez stworzenie wspólnego rynku, jak i zapewniające, że towarzyszy mu ustalenie standardów zabezpieczających nasze wartości i jakość życia.

– **Uprawnienia wykonawcze**, na przykład umożliwiające UE przeforsowanie swojej pozycji negocjacyjnej w rozmowach handlowych w sposób nieosiągalny dla żadnego Państwa Członkowskiego działającego w pojedynkę; oraz

możliwości egzekwowania prawa i system sądownictwa niezbędne do zapewnienia, że nasze cele legislacyjne zostaną urzeczywistnione, z korzyścią dla wszystkich Europejczyków.

– **Konkurencyjność i uprawnienia do przyznawania pomocy państwa**, które ulepszono w wyniku ostatnich reform przeprowadzonych przez obecną Komisję, zapewniają równe reguły konkurencji pomiędzy przedsiębiorstwami europejskimi, małymi i dużymi, pomagając w zwiększeniu ich konkurencyjności, stymulują innowację i wzrost gospodarczy i gwarantują konsumentom szeroki wybór towarów i usług po przystępnych cenach.

– **Budżet**, niezbędny do wspierania europejskiej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, europejskich sieci informatycznych, energetycznych i transportowych, edukacji i badań europejskich, jak również innowacyjnych projektów przemysłowych, takich jak system satelitarny GALILEO.

– Obszar **wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości**, który przyczynia się do tworzenia warunków konkurencyjności w Europie, na przykład poprzez lepsze zarządzanie legalną migracją na poziomie unijnym w celu uwolnienia pełnego potencjału gospodarek europejskich.

– **Instrumenty zewnętrzne** – od rozszerzenia oraz Europejskiej Polityki Sąsiedztwa po politykę rozwoju – umożliwiające nam stymulowanie wzrostu i przenoszenie naszych wartości poza nasze granice. Gospodarcze korzyści ostatnich rozszerzeń odczuły zarówno nowe, jak i stare Państwa Członkowskie.

– **Kontrola i koordynacja uprawnień w ramach naszej unii gospodarczej i monetarnej na poziomie UE**, która zapewnia, że w zakresie polityki makroekonomicznej wszystkie Państwa Członkowskie zmierzają w tym samym kierunku, nawet przy różnych prędkościach.

– Rola **katalizatora** nowych idei i reform, w której Komisja zajmuje centralną pozycję; współpraca z Państwami Członkowskimi zachęcająca je do postrzegania zmian z nowych punktów widzenia.

[...]

4.2.3. Nowe partnerstwo UE i Państw Członkowskich

Oczywiste jest, że ani UE, ani Państwa Członkowskie nie mogą dokonać zmian w pojedynkę.

Poniżej znajdują się konkretne sugestie dotyczące bardziej skoordynowanego podejścia między poziomem krajowym a ponadnarodowym, w nowych dziedzinach działania, tak dla polityk gospodarczych, jak i społecznych. Komisja jest otwarta na badanie możliwości zawierania nowych partnerstw celem wzmocnienia działań europejskich w tych dziedzinach. Są to:

– **Stworzenie środowiska sprzyjającego innowacji.** Wiedza, badania, umiejętności i edukacja będą walutą sukcesu w obliczu globalizacji. Leżą one również u podstawy wysiłków mających na celu pomoc ludziom w przystosowaniu się w ich życiu do zmieniającego się świata. Musimy zastanowić się, jak stworzyć skuteczne projekty europejskie w tej dziedzinie, korzystając z doświadczeń, jakie uzyskaliśmy dzięki sukcesowi Airbusa i Galileo. Powinno temu towarzyszyć **wspieranie osiągnięcia najwyższych wyników na naszych uniwersytetach oraz bliższe stosunki uczelni z przedsiębiorstwami.**

– **Stworzenie długoterminowej i spójnej polityki energetycznej.** Nowe podejście polityki rozważające wspomnianą kwestię w sposób całościowy, zarówno w sensie użytkowania energii, jak i bezpieczeństwa i zróżnicowania dostaw; powiązanie energetyki z innymi politykami, takimi jak na przykład badania naukowe, rolnictwo i środowisko naturalne, czego przykładem jest bio-energetyka. Stanowi to niezbędny element zapewnienia trwałego wzrostu gospodarczego uwzględniającego ochronę środowiska naturalnego.

– **Skierowanie większej ilości zasobów (zarówno publicznych, jak i**

prywatnych) na edukację, szkolenia i zdobywanie umiejętności; nowe podejścia do „bezpieczeństwa” zatrudnienia, skupiające się na nauczaniu ludzi umiejętności, których potrzebują, aby móc się przystosować do zmian w okresie życia zawodowego, w miejsce chronienia konkretnych miejsc pracy.

– Promowanie **odnowy dialogu społecznego** na wszystkich poziomach.

Powinno to odegrać główną rolę w uzyskiwaniu szerokiego poparcia oraz wspólnego zrozumienia wyzwań, przed jakimi stoimy, oraz zaproponowanych rozwiązań. Biorąc pod uwagę ścisłe połączenie działań na poziomach UE i krajowym, partnerzy społeczni powinni wyraźniej określać, czym się zajmują i na jakim poziomie.

– **Wysiłki wspierające, mające na celu zmierzenie się z konsekwencjami społecznymi restrukturyzacji gospodarczej.** Reformy rynku wewnętrznego, modernizacja rynków pracy oraz przystosowanie systemów opieki społecznej – wszystkie te elementy odgrywają istotną rolę w rozwiązywaniu problemów, jakie stawia przed nami globalizacja oraz w tworzeniu wzrostu gospodarczego i miejsc pracy. Pełen zakres polityk i programów UE powinien wspierać działania krajowe, stawić przeprowadzanie zmian w centrum działań i gromadzić wsparcie, na przykład poprzez dialog społeczny.

– **Zacieśnienie współpracy pomiędzy Państwami Członkowskimi** w celu wzmocnienia skuteczności i stabilizacji systemów podatkowych, zapewnienia uzyskiwania większych przychodów z podatków, ułatwienia życia podatników oraz poprawy wydajności gospodarki. Oznacza to modernizację i uproszczenie obecnych systemów.

Wszystko to należy wykonać w kontekście utrzymania racjonalnych polityk makroekonomicznych zapewniających stabilność, mocne finanse publiczne oraz niską inflację. Tego rodzaju polityki tworzą odpowiednie warunki dla wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i inwestycji. Poprzez kontrolowanie inflacji wzmacniają one spójność społeczną, zaś poprzez obniżenie ogólnego poziomu długu państwowego w czasie dają Państwom Członkowskim lepsze możliwości rozwiązania w przyszłości problemu starzenia się społeczeństwa.

5. UWAGI KOŃCOWE

Potrzeba reformy i modernizacji jest oczywista. Wszystkie Państwa Członkowskie będą musiały zmierzyć się z popytem na usługi społeczne i z wyzwaniem, jakie będzie stanowiło sfinansowanie ich. Musimy dokonać modernizacji celem zapewnienia trwałej wysokiej jakości edukacji i opieki zdrowotnej, zadowolających miejsc pracy dla wszystkich oraz odpowiednich emerytur. Modernizacja da nam pewność, dzięki której będziemy mogli zebrać owoce globalizacji. Europa ma odegrać główną rolę, zaś Komisja zapewni, że właśnie tak się stanie. Podejmie ona inicjatywę – nie tylko w ramach swojego „Planu D” dotyczącego dialogu z obywatelami – której celem będzie wytłumaczenie, dlaczego Europa jest najodpowiedniejszym sposobem na sprostanie wyzwaniom, które przed nami stoją. Komisja wyraża gotowość współpracy z Państwami Członkowskimi i innymi podmiotami w tworzeniu mapy drogowej wyznaczającej drogę do nowoczesnej Europy, zapewniającej dobrobyt gospodarczy i sprawiedliwość społeczną. Dzięki modernizacji zachowamy nasze wartości.”

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/pl/com/2005/com2005_0525pl01.pdf, stan z dnia 12.04.2007

Do punktu 3, pytanie b): „flexicurity” składa się z angielskiego słowa „flexibility” (elastyczność) i „security” (bezpieczeństwo).